

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : D2/2/Ö.İ.-99/1 (Soruşturma)
Karar Sayısı : 00-44/472-257
Karar Tarihi : 6.11.2000
Konu : Sesa Dış Ticaret Limited Şirketi'nin (Sesa Ltd. Ş.), Police, Vogart ve Sting markalı güneş gözlüklerinin üçüncü kişiler tarafından Türkiye'ye ithalatını engellemek yoluyla 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiği iddiası üzerine yapılan soruşturma sonucu verilen nihai karar.

A- TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. M. Tamer MÜFTÜOĞLU.
Üyeler : Dr. Kemal EROL (II.Başkan), Mehmet Zeki UZUN, Sadık KUTLU, İsmet CANTÜRK, Necdet KARACEHENNEM, Mustafa PARLAK, A. Ersan GÖKMEN, R. Müfit SONBAY, Kubilay ATASAYAR, Murat GENCER.

B- SORUŞTURMA HEYETİ:

Başkan : R. Müfit SONBAY
Raportörler : Özge İçöz, Ilgaz Sarıoğlu, Ferhat Topkaya, A. Ogün Sarı

C- ŞİKAYET EDEN: Hekim Optik İthalat İhracat ve Ticaret Limited Şirketi
Muhzirbaşı Sok. Güzel Han No:6 Kat:4 Sirkeci/İSTANBUL
Vekili: Av. Sezai ÇİÇEK,
Yavuz Selim Caddesi, Müstakimzade Sok. No:34 Daire:1,
Fatih/İSTANBUL

D- HAKKINDA SORUŞTURMA YAPILAN: Sesa Dış Ticaret Limited Şirketi
Ortaklar cad. No:20/6 Mecidiyeköy
Şişli/İSTANBUL
Vekili: Av. Ahmet HABİBOĞLU,
Bahariye Cad. Zambak Apt. No:75/2
Kadıköy/İSTANBUL

E- İDDİALARIN ÖZETİ:

Hekim Optik İthalat İhracat Limited Şirketi'nin (Hekim Optik Ltd. Ş.) şikayet dilekçesinde aşağıdaki iddialara yer verilerek gereğinin yapılması istenmiştir.

- Kendilerinin Ray-Ban markalı güneş gözlüklerinin Türkiye piyasasına satım ve dağıtımını yaptıkları,

- Müşterilerinin genellikle İstanbul ve Anadolu'nun değişik kentlerinde faaliyet gösteren kişi veya kurumlardan oluştuğu ve bunların, Hekim Optik Ltd. Ş.'nin dağıtımını yaptığı Ray-Ban markalı güneş gözlüklerinin yanı sıra diğer markalı güneş gözlüklerini satın almak yönünde talepte buldukları,

- Bu talep nedeniyle İtalyan menşeli "Police", "Sting" ve "Vogart" markalı güneş gözlüklerini Singapur Serbest Ticaret Bölgesinde faaliyet gösteren ve Police marka gözlüklerin Singapur distribütörü olan Soon Lee Optical Company isimli firmadan ithal ettikleri,

- Yaptıkları ithalatın usulüne uygun olduğu ve gümrük mevzuatı çerçevesinde her çeşit vergi ve harçlarını ödedikleri,

- "Police" "Sting" ve "Vogart" markalı güneş gözlüklerinin Türkiye'deki marka lisans sahibi ve tek satıcısı olan Sesa Dış Ticaret Ltd. Ş. sahibi Semih Saraçoğlu tarafından, bu markalı gözlüklerin Türkiye'de kendilerinden başkasınca satışa sunulmasının haksız rekabet oluşturduğunun ve bu markalı güneş gözlüklerini Hekim Optik ve mal verdiği şahıs ve kurumların satmaya yetkilerinin bulunmadığının iddia edildiği,

- Sesa Dış Ticaret Ltd. Ş.'nin, anılan markaların Türkiye'deki lisansına ve münhasır satıcılık hakkına sahip olduğunu ve yurt dışında üretici firma ile akdedilen Ticari Marka Lisans Anlaşmasını ve Münhasır Distribütörlük Anlaşmasını ileri sürerek bahse konu malların Türkiye'de ilgili ürün pazarında satım ve dağıtımının ayrıca yetkili satıcıların tesbitinin kendilerine ait olduğunu ileri sürdükleri,

- Sesa Dış Ticaret firmasının, Hekim Optik Ltd. Ş.'nden belirtilen markalı gözlükleri alan firmalara ihtarname çekerek kendileri haricindeki kişilerden bu ürünlerin temin edilmesinin haksız rekabet oluşturduğu ve haklarında marka tecavüzü ve haksız rekabet sebebiyle dava açılacağını bildirdiği,

- Tüm bu işlemlerin, Sesa Ltd. Ş.'nin kendi markasının Türkiye piyasasına sunumu konusunda tekel hakkı oluşturmak amacını taşıdığı

belirtilmiştir.

F- DOSYA EVRELERİ:

1. Hekim Optik Ltd. Ş.'nin şikayet dilekçesi 6.3.1998 tarih ve 462 sayı ile Rekabet Kurumu kayıtlarına girmiştir.

2. Şikayet dilekçesi üzerine hazırlanan 28.4.1998 tarih ve D1/1/Ü.G.-98/4 sayılı İlk İnceleme Raporu, Rekabet Kurulu'nun 30.4.1998 tarih ve 63 sayılı toplantısında görüşülmüş, Kanun'un 40/1 ve Rekabet Kurumu Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik'in 55/1. maddeleri uyarınca önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir.

3. Öneriştirma sonucunda düzenlenen 7.6.1999 tarih ve D2/2/Ö.İ.-99/1 sayılı Öneriştirma Raporu, Rekabet Kurulu'nun 15.6.1999 tarihli toplantısında görüşülmüş ve 99-29/266-161 sayılı karar ile,

- 4054 sayılı yasanın 4. maddesinin (d) bendi kapsamında "Rakip teşebbüslerin faaliyetlerinin zorlaştırılması, kısıtlanması veya ..." şeklindeki hükümlerle uyumlu olarak, Hekim Optik Ltd.ř.'nin dosya konusu gözlükleri ithal etmesine engel olma sonucunu doğuran bir distribütörlük anlaşmasını yapmış olması nedeniyle; Sesa Ltd. ř. hakkında, 4054 sayılı yasanın 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına,

- Sesa Ltd. ř. ile "Dierre Srl." arasında akdedilen "Münhasır Distribütörlük Anlaşması"nın, 5.1.ii. maddesinin, Rekabet Kurulu'nun 1997/3 sayılı "Tek Elden Dağıtım Anlaşmalarına İlişkin Grup Muafiyeti" ve 1997/4 sayılı "Tek Elden Satın Alma Anlaşmalarına İlişkin Grup Muafiyeti" tebliğleri kapsamında değerlendirilemeyeceğine; bu anlaşmanın 4054 sayılı Yasanın geçici 2. maddesi ile "Anlaşmaların, Uyumlu Eylemlerin ve Teşebbüs Birliği Kararlarının Kanununun 10. maddesine Göre Bildiriminin Usul ve Esasları" hakkındaki 1997/2 sayılı tebliğin 4. maddesi uyarınca 05.05.1998 tarihine kadar menfi tespit ve/veya muafiyet talebi ile Kurum'a bildirilmesi gerekirken, süresi içinde bildirilmemiş olduğu tespitine ilişkin olarak 4054 sayılı yasanın 16. maddesinin (c) bendine göre önerilen idari para cezasının soruşturma aşamasında değerlendirilmesine

karar verilmiştir.

4. Bu karar üzerine, 30.6.1999 tarihinde, Kanun'un 43/2. maddesi uyarınca ilgili teşebbüse soruşturma açıldığına dair bildirimde bulunulmuş, 1.7.1999 tarihinde söz konusu karara ilişkin tebligatı alan Sesa Ltd. ř.'nin ilk yazılı savunması 2.8.1999 tarih ve 2493 sayı ile Kurum kayıtlarına girmiştir.

5. Kurul'un 8.12.1999 tarih 99-56 sayılı kararı ile 4054 sayılı Kanun'un 43/1. maddesi uyarınca soruşturmanın süresi 6 ay uzatılmıştır.

6. Soruşturma Heyeti'nce tamamlanan 15.6.2000 tarih ve SR/00-8 sayılı Soruşturma Raporu, Kanun'un 45/1. maddesi uyarınca Kurul üyeleri ile ilgili teşebbüse 16.6.2000 tarihinde gönderilmiş ve ilgili teşebbüs Soruşturma Raporu'nu 17.6.2000 tarihinde tebellüğ etmiştir.

7. Soruşturma Raporu'nun tebliğini takiben, hakkında soruşturma yürütölen teşebbüs, 7.7.2000 tarih ve 2946 sayılı başvurusu ile, Kanun'un 45. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca savunma sürelerinin 30 gün uzatılmasını talep etmiş, bu talep Kurul'un 11.7.2000 tarih ve 00-26 sayılı toplantısında görüşölerek uygun görölmemiş ve reddedilmiştir.

8. Hakkında soruşturma yürütölen teşebbüsün ikinci savunması 18.7.2000 tarih ve 6570 sayı ile Kurum kayıtlarına girmiştir.

9. Soruşturma Heyeti'nin hazırladığı, 2.8.2000 tarihli ek yazılı görüş, Kanun'un 45/2. maddesi uyarınca, 4.8.2000 tarihinde Kurul üyeleri ile ilgili teşebbüse gönderilmiş ve ilgili teşebbüs 7.8.2000 tarihinde ek yazılı görüşü tebellüğ etmiştir.

10. İlgili teşebbüsün ek yazılı görüşe karşı yazılı savunması 6.9.2000 tarih ve 3742 sayı ile Rekabet Kurumu kayıtlarına girmiştir.

11. Soruşturma kapsamındaki teşebbüsün talebi üzerine; Rekabet Kurulu'nun 12.9.2000 tarih ve 00-34 sayılı toplantısında, yürütülen soruşturma ile ilgili olarak 1.11.2000 tarihinde sözlü savunma toplantısı yapılmasına karar verilmiş ve sözlü savunma toplantısı davetiyeleri, Kanun'un 46. maddesinin 2. fıkrası uyarınca ilgililere gönderilmiştir.

12. 1.11.2000 tarihinde yapılan sözlü savunma toplantısına şikayetçi Hekim Optik Ltd. Ş. ile hakkında soruşturma yapılan Sesa Ltd. Ş. temsilcileri katılmışlar, iddialar ve savunmalar dinlenmiştir..

13. Rekabet Kurulu, 6.11.2000 tarihinde nihai kararını vermiş ve karar 15.11.2000 tarihinde tefhim edilmiştir.

G- RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ:

Soruşturma raporunda;

1. Sesa Ltd. Ş.'nin De Rigo S.p.A. ile yapmış olduğu anlaşmanın amacının, paralel ithalata engel olmak suretiyle ilgili ürün pazarında rekabeti ortadan kaldırmak olduğu, bu anlaşmanın 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesinin "Belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan.... teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri hukuka aykırı ve yasaktır." şeklindeki hükmü uyarınca yasaklanması ve bu nedenle 16. maddesi gereği Sesa Ltd. Ş. ve De Rigo S.p.A.'ya para cezası uygulanması gerektiği,

2. De Rigo S.p.A.'nın İtalya'da mukim bir teşebbüs olması ve Türkiye'de rekabeti engelleme amacı taşıyan bir anlaşmanın tarafı olması nedeniyle, 1/95 sayılı Türkiye-Avrupa Birliği Ortaklık Konseyi Kararı'nın 43. maddesinin "Topluluğun veya Türkiye'nin diğer tarafın topraklarında sürdürülen ve rekabete aykırı olan uygulamaların kendi veya teşebbüslerinin çıkarlarını olumsuz yönde etkilediğine inanması halinde, ilk taraf, diğer tarafa durumu bildirecek ve diğer tarafın rekabetle ilgili makamının uygun tedbirleri aşmasını talep edecektir." şeklindeki hükmü uyarınca, Avrupa Komisyonu'nun konuya ilişkin olarak bilgilendirilmesinin ve uygun tedbirleri almasının talep edilmesi gerektiği,

3. Sesa Ltd. Ş. ile Dierre S.R.L. arasında akdedilmiş olan Münhasır Distribütörlük Anlaşması'nın, 5.1.ii. maddesinin ve paralel ithalatı engelleyici sözlü anlaşmanın; Rekabet Kurulu'nun 1997/3 sayılı Tek Elden Dağıtım Anlaşmalarına İlişkin Grup

Muafiyeti Tebliği'nin "Grup Muafiyeti Kapsamına Giren Yükümlülükler" başlıklı maddeleri hükümlerine uygun olmaması nedeniyle grup muafiyeti tebliğleri kapsamında değerlendirilmesinin mümkün olmadığı,

4. Süresi içinde bildirilmeyen söz konusu anlaşmanın yukarıda yer verilen tespitler doğrultusunda grup muafiyeti kapsamında değerlendirilemeyeceği, bireysel muafiyet açısından bir değerlendirilme yapıldığında dahi, 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinin muafiyet koşulları ile ilgili olarak rekabetin zorunlu olandan fazla sınırlandırılmaması gerektiği hükmü doğrultusunda, mezkur anlaşmanın 5. maddesinin (ii) bendinin Sesa'nın pasif satış hakkını kısıtladığı, sözlü anlaşmanın paralel ithalatı engellediği ve bu kısıtlama nedeniyle anlaşmanın bireysel muafiyet kapsamında da değerlendirilmesinin mümkün olamayacağı tespit edildiğinden Kanun'un 16. maddesinin (c) bendine göre aleyhine soruşturma yapılan Sesa Ltd. Ş.'ne ceza verilmesi ve 16. maddenin üçüncü fıkrası uyarınca adı geçen teşebbüsün yönetim organlarında görev alan gerçek kişilere de şirkete verilen cezanın yüzde onuna kadar para cezasının uygulanması ve söz konusu anlaşmanın hukuka aykırı hükümlerinin yasaklanması gerektiği

sonuç ve kanaatine varıldığı belirtilmiştir.

H- İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

H.1. İLGİLİ PAZAR

H.1.1. İlgili Ürün Pazarı:

Şikayet konusunun Police, Vogart, Sting markalı güneş gözlüklerinin paralel ithalatının engellenmesi olduğu ve yüksek kalite, sağlanan garanti, satış sonrası hizmetler ve en önemlisi hitap edilen tüketici kesiminin diğer gözlükleri tercih edenlerden farklı olması gibi etkenler gözönünde bulundurulduğunda; düşük kaliteli güneş gözlüklerinin, markalı güneş gözlüklerine alternatif oluşturamayacağı gözönüne alınarak, ilgili ürün pazarı "**markalı güneş gözlükleri**" olarak kabul edilmiştir.

H.1.2. İlgili Coğrafi Pazar:

İlgili coğrafi pazar, ithal edilen malların dağıtımının ve perakende satışının yapıldığı "**Türkiye Cumhuriyeti sınırları**"dır.

H.2. HAKKINDA SORUŞTURMA YAPILAN TEŞEBBÜS

Sesa Dış Ticaret Limited Şirketi

İstanbul Ticaret Sicili'ne 310587-258169 numara ile kayıtlı Sesa Dış Ticaret Limited Şirketi, 12 Şubat 1994 tarih ve 3462 sayılı Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi'nde yayımlanan şirket ana sözleşmesi ile Selçuk SARAÇOĞLU ve Semih SARAÇOĞLU tarafından 50.000.000- TL sermaye ile kurulmuştur. Şirketin soruşturma dönemindeki

sermayesi 500.000.000.000- TL'dir. Ana sözleşme uyarınca her iki ortak müdür sıfatıyla şirketi temsil ve ilzama yetkilidirler.

Şirketin temel faaliyet alanı her türlü optik ve optik sistemler, tıbbi amaçlarla kullanılan optik, elektronik alet ve cihazlar ile bunların yedek parça ve aksesuarları, her türlü güneş gözlüğü çerçevesi ve camı, her türlü renkli, renksiz gözlük camı, çerçevesi, bunların yedek parça ve aksesuarlarının ithalat, ihracat, yurt içi ve yurt dışı pazarlamasını toptan ve perakende ticaretini yapmak olarak belirlenmiştir.

H.3. TESPİTLER

H.3.1. Genel Olarak

"Police" markası 131645 sayı ve 12.08.1991 tarihli belge ile; "Sting" markası 147732 sayı ve 29.10.1993 tarihli belge ile; "Vogart" markası da 130864 sayı ve 12.08.1991 tarihli belge ile Charme Lunettes S.R.L. adına Türkiye'de tescil edilmiştir. Daha sonra ismini De Rigo S.p.A. olarak değiştiren teşebbüs ile Sesa Dış Ticaret - Semih Saraçoğlu arasında akdedilen ve Beşiktaş 9. Noterliği tarafından 21302 sayı ile 05.06.1996 tarihinde onaylanan Ticari Marka Lisans Anlaşması 30.07.1996 tarihinde, "Vogart" markası için 41362 yevmiye numarası ile, "Sting" markası için 41363 yevmiye numarası ile, "Police" markası için 41364 yevmiye numarası ile markaların sicillerine şerh edilmiştir.

Ticari markaları İtalya'da ve diğer pek çok ülkede tescil ettirmiş olan Charme Lunettes (yeni adıyla De Rigo S.p.A.), 15.02.1995 tarihinde, Police, Sting, Rolling, Vogart, Charme, Marlow ve Von Fuerstenberg ticari markaları ile simgelenen tüm ürünlerin üretim ve dağıtımını konusunda tam münhasırlık haklarını ve vekaletnamesini, sözleşme ile yan kuruluşu ve imalatçısı olan Dierre S.R.L.'ye vermiştir.

Türkiye'de markanın adına tescilli bulunduğu Charme Lunette -yeni adıyla De Rigo S.p.A.- adlı teşebbüs, "Police", "Vogart" ve "Sting" marka gözlüklerin tek distribütörü ve lisans sahibinin Sesa Dış Ticaret olduğunu; bunun neticesinde 556 Sayılı Markaların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin lisans sahibine de marka sahibinin koruma haklarını kendisine tanıdığı haklar çerçevesinde bu malları Türkiye'de satmaya yetkili kişileri, yetkili bayiler olarak tespit yoluna gittiği; Kararnamenin, marka sahibi ve lisans hakkı sahibine tanıdığı haklardan markanın korunma kapsamını içeren 9. maddesinin 2. fıkrasının (c) bendinde yer alan "işareti taşıyan malın ithali ve ihracını" hükmüne göre malı ithal ve ihraç edecek kişinin marka sahibi ya da lisans sahibi olması gerektiği; 556 Sayılı KHK'nin marka hakkına sahip olanların dışındaki kişilerin bu markayı taşıyan malları Türkiye'ye ithal etmesini ve satmasını yasakladığı gerekçesiyle Sesa Dış Ticaret'in hakkına tecavüz edildiği ve haksız rekabet yapıldığını iddia ederek, Şubat - Mart 1995 döneminde, Türkiye çapında yaklaşık üç bin adet gözlük satıcısına aşağıda yer verilen ihtarnameyi noter kanalıyla göndermiştir.

İhtarnamelerde aynen;

“ 1. Via Beorche 19/21, 32030 Limana (BL) İtalya adresinde mukim CHARME LUNETTS S.R.L. unvanlı müvekkilim şirket POLICE, STING, OLLING, VOGART, CHARME, MARLOW, VON FURSTENBERG, FENDI, BEST CAMPANY, LOZZA isimli tüm dünyada tescilli markaların tüm edebi, endüstriyel mülkiyet ve kullanım haklarının dünyadaki tek sahibidir.

2. Müvekkil şirket, bu adı geçen markaları simgeleyen tüm ürünlerin üretimi dağıtım ve yabancı ülkelere distribütörlük (TEK SATICI) anlaşmaları yapmak konularında tüm münhasır haklarını kullanmak üzere Longarone-Belluno-İtalya-Zona Industriale Villanova adresindeki DIERRE S.R.L. şirketini yetkilendirmiştir.

3. Müvekkil şirketin Dierre S.R.L. şirketine verdiği yetki neticesi bu şirket ilgili markaların Türkiye'ye ithal, dağıtım ve temsil yetkilerini 16.12.1994 tarihli Distribütörlük Anlaşması ile Ortaklar Caddesi, Aslı Apt. 20/6 Mecidiyeköy – İstanbul Türkiye adresinde mukim SESA SEMİH SARAÇOĞLU MÜESSESESİ VE SESA DIŞ TİCARET LTD. ŞTİ.'ne vermiş ve bu kişiler Türkiye'de müvekkil şirketin sahibi olduğu ürünlerin yasal olarak TEK SATICISI olma hakkını kazanmışlardır.

4. Müvekkil şirket ile Türkiye tek satıcısı arasında yapılan 16.12.1994 tarihli anlaşma gereği Türkiye tek satıcısına verilen haklar çerçevesinde müvekkile ait malların, Türkiye'de pazarlanması, satılması, alt bayilikler verilmesi, tüm yasal ve ticari uygulamaların düzenlenmesi tek satıcıya aittir. Tek satıcı Türkiye pazarında ticari olarak yeterli gördüklerine kendi alt bayiliğini oluşturarak ürünleri satma hakkını vermekte serbesttir.

5. Türkiye'de bu ürünleri tek satıcıdan alarak satan kişiler müvekkil şirketin menfaatlerini ve markaların isimlerini korumakla yükümlü olacaklardır. Türkiye tek satıcısının kendi alt bayii hakkını vermediği kişiler müvekkile ait markaları simgeleyen malları satamazlar, resim, stand, posterlerini kullanamazlar, işyerlerine markaları simgeleyen isimleri yazamazlar, stikırlarını hiçbir şekilde kullanamazlar. Bunları kullanan kişi ve kuruluşlar hakkında B.K. ve T.T.K.'nun haksız rekabet kuralları ve Markalar Kanunu'nun ilgili maddeleri ve diğer yasal uygulamalar gereğince müvekkil şirket veya Türkiye tek satıcısı tarafından yasal işlem yapılacaktır.

6. Müvekkil şirket ve Türkiye tek satıcısının muvafakatı olmadan alt bayiler olarak Türkiye dışına hiçbir şekilde mal satamazlar. Alt bayii veya üçüncü kişiler müvekkil şirketin ve Türkiye tek satıcısının izni olmadan herhangi bir ülkeden müvekkile ait markaları içeren malları Türkiye'ye ithal edemezler. Aksi hareket edenlere karşı yasal ve hukuki işlemler yapılacaktır. Alt bayilerin yasal olarak müvekkil Charme Lunettes S.R.L. ile hiçbir ilgisi bulunmamaktadır.

7. Tüm bu nedenlerden dolayı müvekkilim şirketin Türkiye'deki tek satıcı (Distribütör) sının Sesa – Semih Saraçoğlu Müessesesi ve Sesa Dış Ticaret Ltd. Ş. olduğu Türkiye'deki markalarımızın korunması, satılması, dağıtılması, pazarlanması

ile tüm yasal ve ticari haklarımızın korunması yetkisinin bu kişi ve şirketlere tevdi edildiğinin aksine hareket edenler hakkında yasal işlem yapılacağına ihtaren bildirilmesidir.”

denilmektedir.

Yine Kadıköy 17. Noterliği aracılığıyla Aralık 1996 tarihinde Sesa Dış Ticaret - Semih Saraçoğlu vekili Av. Ahmet Habiboğlu tarafından çekilmiş olan ihtarnamelerde de aynen;

“... Lisans anlaşması gereği ilgili markaların Türkiye’de pazarlanması, dağıtılması vs tüm hakları müvekkilimin olduğundan, ve de 556 sayılı KHK gereği marka sahibinin dışında bu malların satışının yapılamayacağı, ithal edilemeyeceği açıkça belirtildiğinden, yasanın müvekkilime verdiği hak neticesinde iş bu ihtarnamenin tebliğinden itibaren müvekkilimin lisans sahibi olduğu POLICE, STING, VOGART markalı gözlüklerin tarafınızdan satılmamasını, bu markalar ile ilgili reklam, pano, stikır gibi malzemelerin 3 gün içinde işyerinizden kaldırılmasını aksi takdirde aleyhinize dava ikame edeceğimizi ihtaren bildiririm.”

ifadelerine yer verilmiştir.

Aynı iddialarla Sesa Dış Ticaret - Semih SARAÇOĞLU müessesesi adına Av. Ahmet Habiboğlu, Mutlu Optik, Özkan Optik, Hekim Optik, Vedia Peker, Zeki Optik, Mest Optik firmalarına dava açmış ve dilekçesinde adı geçen emtianın ihtiyati tedbir kararı verilerek toplatılmasını talep etmiştir.

H.3.2. Distribütörlük Anlaşması

Soruşturma Heyeti’nce, Sesa Dış Ticaret - Semih Saraçoğlu ile Dierre S.R.L. arasında akdedilmiş münhasır distribütörlük anlaşmasının pasif satışları engelleyici hüküm içeren 5.1.ii. maddesinin 1997/3 sayılı Tek Elden Dağıtım Anlaşmalarına İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği’nin “Grup Muafiyeti Kapsamına Giren Yükümlülükler” başlıklı maddeleri hükümlerine uygun olmaması nedeniyle, grup muafiyeti tebliğleri kapsamında değerlendirilmesinin mümkün olmadığına değinilerek cezai müeyyidenin uygulanması gerektiği ifade edilmekle birlikte, sözlü savunma toplantısında söz konusu Distribütörlük Anlaşması’nın 8 Mart 1995 tarihinde Sesa Dış Ticaret - Semih Saraçoğlu ile Charme Lunettes S.R.L. arasında akdedilen Ticari Marka Lisans Anlaşması ile yürürlükten kaldırıldığı ve esasen anlaşmanın ekinde yer alan pasif satışın yasaklandığı ülkelere de ihracat yapılması suretiyle ilgili maddenin uygulanmadığı belirtilmiştir.

H.3.3. Paralel İthalat

Paralel ithalat kavramı Türk mevzuatında doğrudan tanımlanmamış, ancak ilgili mevzuatta yer verilen hükümlerin yorumlanması neticesinde doktrinde yerini almıştır. Doktrinde farklı sonuçlara yol açan bir çok tartışma mevcut olmasına karşın, gerek rekabet mevzuatındaki açıklık, gerekse Yargıtay 11. Hukuk Dairesi’nin vermiş olduğu

kararlar dikkate alındığında paralel ithalata ilişkin olarak bir sonuca varmak mümkündür.

Paralel ithalat kısaca, Türkiye’de hak sahibince piyasaya sunulan bir malın, üçüncü kişilerce yasal prosedüre uygun olarak bir başka kanaldan temin edilip ithal edilmesi işlemidir. Bu konuda fikri sınai mülkiyet haklarına ilişkin mevzuatın getirdiği düzenlemeler mevcuttur. Soruşturma konusunun Police, Sting ve Vogart marka gözlüklerin paralel ithalatının engellenmesi olması dolayısıyla, durumun markaların korunması hakkında mevzuat, fikri sınai haklar ve malların serbest dolaşımı çerçevesinde Türkiye’nin Avrupa Birliği ile ilişkileri açısından ve son olarak rekabet mevzuatı açısından incelenmesi yerinde görülmüştür.

H.3.3.1. Markalarla ilgili Mevzuat Açısından Paralel İthalat

Prof. Dr. Sabih Arkan, Marka Hukuku (Ankara,1998) isimli kitabında yer verdiği paralel ithalata ilişkin görüşünde; markalı malların Türkiye’de piyasaya sunulmasından sonra, marka sahibinin bu malları yurtdışına satması ya da bu malları yurtdışında üretmesini müteakip; üçüncü kişiler tarafından bu malların yurtdışından satın alınarak Türkiye’ye ithaline engel olunamayacağını belirtmektedir. "Prof.Dr.Kemal Oğuzman'ın Anısına Armağan" (İstanbul,2000) adlı kitapta yer alan, "Marka Hukukunda Hakların Tükenmesi" başlıklı makalesinde **Hamdi Pınar**, Sabih Arkan'ın bu görüşüne eleştiride bulunmuş ve bu görüşün ancak Markaların Korunması Hakkında KHK'nin 13/1. maddesinin asgari bir düzenleme getirdiği, bu hükmün emredici olmadığı yönündeki görüşün kabul edilmesi durumunda geçerli olabileceğine ifadelerinde yer vermiştir.

Prof. Dr. Ünal Tekinalp Fikri Mülkiyet Hukuku (İstanbul,1999) isimli kitabında, paralel ithalatla ilgili olarak Sabih Arkan'la aynı düşünceleri savunmuştur. Ancak Tekinalp görüşlerinde, paralel ithalatın gerçekleşebilmesi için markanın Türkiye’de ve malın ithal edildiği ülkede aynı şahıs adına tescil edilmesi gerektiği şartına da yer vermiştir. **Hamdi Pınar**, Ünal Tekinalp'in görüşüyle ilgili olarak da, Sabih Arkan'a getirdiği eleştiriye paralel olarak, ifadelerin çelişkili olduğunu, bu çelişkinin ortadan kaldırılabilmesi için 13. maddenin 1. fıkrasındaki ifadenin, emredici değil sadece asgari bir düzenleme olduğunun kabulünün gerekli olduğunu ifade etmiştir.

Saadet Arıkan, Fikri Sınai Haklar Hukukunun, hak sahibine mutlak yetkiler verdiğini ileri sürmüş ve buna bağlı olarak A ülkesinde patent, marka tasarım belgesi almış üreticinin, B ülkesinde aynı çerçevede korunan patent, marka veya tasarım konusu mallarını B ülkesinin piyasasından toplayıp A ülkesine sokmaya çalışan paralel ithalatçıyı önleme yetkisinin bulunduğunu iddia etmiştir (Fikri-Sınai Haklarda "Hakkın Tüketilmesi" Doktrini Avrupa Birliği ve Türkiye, İktisadi Kalkınma Vakfı Dergisi, 1996, sayı 129).

Hamdi Pınar bahsi geçen makalesinde, Türk Hukukundaki düzenlemelerin lâfzî yorumlanması neticesinde ülkesel tükenme ilkesinin kabulünün gerektiğini ancak, öğretinin ve Yargıtay'ın bu konudaki görüşünün tam olarak belli olmadığını ifade etmiştir. Mevzuattaki düzenlemelerin, amaçsal yorumla emredici değil, asgari bir

düzen olarak kabul edildiği takdirde uluslararası tükenme ilkesinin tercih edilmesinin mümkün olduğunu ileri süren Hamdi Pınar, bir taraftan ülkesel tükenme ilkesi denilirken, diğer taraftan orijinal malların paralel ithalatının mümkün olduğu yönünde görüşlerin bildirilmekte olduğunu, bu yaklaşımın Yargıtay'ın "Police" kararına da yansıdığını ve bu durumun ise açık bir tercihin yapılmasını zorunlu kıldığını ifade etmiştir.

Doktrinde yer alan görüşler incelendiğinde markaların korunması ile ilgili mevzuatın paralel ithalata yönelik açık bir düzenlemeye sahip olmadığı görülmektedir. Yukarıda görüşlerine yer verilen Hamdi Pınar, bu konuyu açıkça dile getirmiş ve bu konuda bir tercihin yapılmasının zorunlu olduğunu ifade etmiştir. Bu aşamada markalarla ilgili mevzuata ilişkin herhangi bir görüşe yer verilmeyecek, konu rekabetin korunması ile ilgili mevzuat kapsamında incelenecektir.

H.3.3.2. AB ve Türkiye İlişkileri Açısından Fikri Sınai Haklar

Türkiye ile AT arasındaki ilişkinin hukuki temeli 1964 senesinde yürürlüğe giren Ankara Anlaşması'dır. Bu anlaşmada yer verilen son döneme ilişkin şartlar 1.1.1996 tarihinde yürürlüğe giren 1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı (OKK)'nda belirtilmiştir.

1/95 sayılı OKK'de fikri sınai haklara ilişkin düzenlemeler bulunmaktadır. OKK'nin Mevzuat Uyumuna ilişkin kısmının birinci bölümünün fikri, sınai ve ticari mülkiyetin korunması ile ilgili 31. maddesinde;

“1. Taraflar fikri, sınai ve ticari mülkiyet haklarının uygun ve etkin biçimde korunması ile uygulanmasını sağlamak konusuna verdikleri önemi teyid ederler.

2. Taraflar, fikri mülkiyet haklarına Gümrük Birliğini oluşturan iki tarafta da eş düzeyde verimli koruma sağlanması halinde Gümrük Birliğinin düzgün işleyebileceğini kabul etmektedirler. Bu doğrultuda, bu kararın 8 sayılı Ek'inde belirlenen yükümlülükleri üstlenmektedirler.”

ifadeleri yer almaktadır.

8 sayılı Ek'te, on madde halinde düzenlenen yükümlülüklerin ilki GATT 1994 TRIPs Anlaşması'na ilişkin taahhüttür. Bu çerçevede, Türkiye, OKK'nin yürürlüğe girmesinden itibaren 3 yıl içinde TRIPs Anlaşması'nı uygulayacağını taahhüt etmektedir. Dünya Ticaret Örgütü Anlaşması'nın bir eki olarak hazırlanan TRIPs Anlaşması, tüm fikri sınai haklarda üye ülkelerin dikkate alması gereken minimum standartları belirlemiştir. TRIPs Anlaşması, fikri sınai haklar çerçevesinde "Hakkın Tüketilmesi" ilkesine yer vermiştir. Bu ilkenin düzenlendiği 6. madde, fikri sınai hakların tüketilmesi ile ilgili uyuşmazlıkların, bu anlaşma kapsamında çözüme ulaştırılamayacağı konusunda düzenleme getirmiştir. Yine aynı maddeye göre bu konunun tek istisnası, hakkın tüketilmesi ilkesinin, TRIPs Anlaşması'nın ulusal muamele ve en çok kayırılan ülke kaydı ile ilgili maddelerini ihlal eder biçimde uygulanması durumudur.

1/95 sayılı OKK'nin 8 sayılı Ek'inin TRIPs Anlaşması ile ilgili getirdiği düzenlemeyi takip eden maddelerinde, uluslararası sözleşmelere ilişkin yükümlülükler ele alınmıştır. Karar'ın yürürlük gününden önce ve sonraki üç yılda taraf olunacak uluslararası sözleşmeler belirtilerek Türkiye'nin bu düzenlemelere taraf olması gerektiği vurgulanmaktadır. Getirilen bir diğer yükümlülük ise TRIPs Anlaşması'na uyumun yanısıra AT'nin bu konudaki mevzuatına uyumdur. Fikri sınai haklar mevzuatının bir kısmına Karar'ın yürürlük tarihinden önce uyum sağlanması şartı getirilmiş, geri kalan kısmı için yürürlük tarihinden itibaren 3 yıllık bir süre tanınmıştır.

8 sayılı Ek'in 10. maddesinde ise hakkın tüketilmesine ilişkin hüküm yer almaktadır. 10/2. maddede "Bu karar, iki taraf arasındaki ticari ilişkilerde uygulanan fikri-sınai ve ticari hakların tüketilmesi sonucunu doğurmaz." denilerek hakkın tüketilmesi ilkesinin Türkiye-AT Gümrük Birliği ilişkisinde uygulanmayacağı öngörülmüştür.

H.3.3.3. Rekabet Mevzuatı Açısından Paralel İthalat

Paralel ithalat konusunda marka mevzuatı açısından yapılan değerlendirmenin ardından, rekabet mevzuatı açısından konunun değerlendirilmesine geçilecektir. Öncelikle paralel ithalatın nedenleri ve dolayısıyla engellenmesinin sebepleri üzerinde durulacaktır. Bu açıklamalardan sonra bu konudaki rekabet mevzuatı açısından getirilen düzenlemenin önemi daha iyi anlaşılacaktır.

Fikri ve sınai mülkiyet hakkı sahipleri, yıllar boyunca kendi yarattıkları mallar üzerinde maksimum korumayı sağlamayı hedeflemiş, buna karşın malı satın alan kişiler de, satın aldıkları bu malı dilediği şekilde kullanmak istemişlerdir. Karşılıklı çıkar çatışmaları neticesinde, serbest ticaret ile fikri mülkiyetin korunması; kamu yararı ile kişisel kullanım özgürlüğü arasında dengeyi temin etmek amacıyla fikri mülkiyet haklarının tükenmesi ilkesi ortaya çıkmıştır. Bu ilkeyle birlikte kurulacak olan dengeden, fikri ve sınai mülkiyet hakkı sahibi açısından markanın zarar görmesini engelleyecek bir koruma getirmesi; malın yeni maliki açısından ise markaya zarar vermediği sürece malın yeniden satımı ve benzeri konularda serbestçe davranabilmesini sağlaması beklenmektedir. Diğer bir anlatımla fikri sınai mülkiyet hakkı sahibi, malını ilk defa piyasaya sürme konusunda kendi kontrolünde olan tekel hakkına sahip olmakla birlikte bu hak, daha sonra malın piyasada yasal dolaşımını kontrol etme yetkisini de kapsamaz. Ancak günümüzde bu dengenin mal sahipleri açısından bozulmasına yönelik bir eğilim görülmektedir. Asıl amacı markayı korumak olan düzenlemelerin, mal sahibinin, ticari kazancını artırmaya yönelik olarak gerçekleştirdiği faaliyetleri korumaya varan, tüketicilerin markalı mal üzerindeki tasarruf haklarını gerektiğinden fazla sınırlandıracak şekilde yorumlandığı görülmektedir. Bu aşamada bu uygulamalar arasında en yaygın olarak bilinen paralel ithalat konusunda açıklamalar yapmak yerinde olacaktır.

Paralel ithalat ülkeler arasında yapılan ticaret neticesinde ortaya çıkan bir kavramdır. Bir ülkede satışa sunulan bir malın, aynı malın satışının yapıldığı bir başka ülkeden ithal edilmesiyle birlikte ortaya çıkan paralel ithalatın temel nedeni iki ülke arasındaki fiyat farklılığıdır. Bu durumda paralel ithalatçılar tarafından, fiyatı ucuz olan ülkeden alınan mal, pahalı olan ülkeye ithal edilecektir.

Markalı malın sahibinin bu iki ülke için uyguladığı fiyat farklılığının başlıca iki nedenden kaynaklandığı düşünülebilir. Bunlardan ilki marka sahibinin yeni girdiği veya pazar payını artırmayı hedeflediği piyasalarda tutunma amacıdır. Bir diğer sebebi ise üretim faktörlerinin fiyatlarının farklı olmasıdır. İş gücünün veya sair girdilerin ucuz olması, üretimin yapıldığı ülkedeki malların fiyatlarının da ucuz olmasını doğuracaktır. Bu iki temel sebebe dayanan fiyat farklılaştırması sonucu ortaya çıkan paralel ithalatın engellenmeye çalışılması, markalı malı değil, üreticinin pazar stratejisini korumaya yönelik bir amaca hizmet edecektir. Gerek markaların korunmasına yönelik düzenlemelerde, gerekse rekabetin korunmasına ilişkin mevzuatta marka sahibinin pazar stratejisini oluşturmasına yönelik faaliyetlerini korumaya ilişkin bir amaç maddesi bulunmamaktadır. Paralel ithalatın sebepleri üzerinde yapılan bu açıklamalardan sonra, Rekabet Kanunu açısından konunun değerlendirilmesi yerinde olacaktır.

4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun "paralel ithalat" konusuna doğrudan bir düzenleme getirmemiştir. Ancak Kanunun 4(d) ve 6(a) maddeleri, rakip teşebbüslerin piyasaya girişinin engellenmesi ve faaliyetlerinin zorlaştırılmasını amaçlayan eylemleri yasaklamış, paralel ithalatın engellenmesi de bu sonuçları doğurması açısından Kanun kapsamında değerlendirilmiştir.

Bu kapsamda, markalı malın Türkiye'de piyasaya sunulduğu andan itibaren hak sahibinin, markanın korunması ile ilgili mevzuat çerçevesinde korunan hakları saklı kalmak kaydıyla, malın yeniden satışını ya da orijinal malın bir başkasınca yasal yollarla ülkeye ithalini engelleyici bir hakka sahip olduğu ileri sürülemez.

Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin Police marka güneş gözlüklerinin paralel ithalatına ilişkin olarak vermiş olduğu 12.03.1999 tarih ve 1998/7996 Esas sayılı kararı ile Dexter markalı ayakkabıların paralel ithalatına ilişkin olarak vermiş olduğu 14.06.1999 tarih ve 1999/3243 Esas sayılı kararı da bu görüşü doğrular niteliktedir.

Yargıtay'ın ilgili kararları incelendiğinde, paralel ithalata ilişkin doktrinde tartışılmakta olan konuya, marka sahibinin farklı dağıtım kanallarına farklı fiyatlarla satmış olduğu mallardan elde edeceği kârı maksimize etmesine yardımcı olma amacını taşımayan, amacı sadece markaların korunmasını sağlamak olan markalarla ilgili mevzuat açısından yaklaştığı kadar; mal ve hizmet piyasalarındaki rekabeti engelleyici, bozucu veya kısıtlayıcı anlaşma, karar ve uygulamaları önlemek amacını haiz Rekabetin Korunması Hakkında Kanun kapsamında da yaklaşarak karar verdiği görülecektir. Yargıtay, Rekabet Mevzuatı'nda düzenlenmeyen ilk satış hakkını da içeren kararında "paralel ithalat"ın engellenemeyeceğine hükmetmiştir.

Dolayısıyla, konuya ilişkin Yargıtay Kararları da dikkate alındığında, Türkiye'de markası tescil edilmiş bir malın, marka sahibi ya da yetkili satıcısı tarafından Türkiye'de piyasaya sunulmasını müteakip, üçüncü kişilerce yasal prosedüre uygun olarak ithal edilmesine, yani paralel ithalat yapılmasına engel olunamayacağı açıktır.

Sözü edilen görüşler rekabetçi bir piyasanın sağlanması amacını taşıyan Rekabet Kanunu'nun düzenlemeleriyle birlikte değerlendirildiğinde paralel ithalat kavramının,

bir ülkede hak sahibi tarafından piyasaya sunulan bir malın aynısının üçüncü kişilerce bir başka ülkeden yasal prosedürüne uygun olarak ithal edilmesi ve piyasaya sunulması şeklinde tanımlanması ve rekabet mevzuatı yönünden bu hakkın varlığının kabul edilip korunması gerektiği sonucuna varılmıştır.

İ- SAVUNMALAR VE BUNLARA İLİŞKİN DEĞERLENDİRMELER

I.1. Tarafa İlişkin Savunma ve Değerlendirilmesi

Kurum'un işleminin tarafının yanlış olduğu, Tek Satıcılık Sözleşmesi ve Ticari Marka Lisansı Sözleşmesi'nin tarafının Sesa Dış Ticaret – Semih Saraçoğlu olduğu, dolayısıyla gerek marka hakkına tecavüz iddiasının gerek 4054 sayılı yasaya muhalefetin tarafının ancak söz konusu tacir olabileceği, nitekim tüm davaların adı geçen tacire vekaleten açıldığı ve onun lehine veya aleyhine hüküm tesis edildiği, hal böyle iken Rekabet Kurumu'nun sözleşmenin tarafı olmayan Sesa Dış Ticaret Limited Şirketi adına ön soruşturma yapmasının ve soruşturma açılmasına karar vermesinin usulen hatalı olduğu, başka bir tüzel ya da gerçek kişinin eylemleri nedeniyle bir başkasının soruşturulması ya da yargılanmasının hukuka aykırı bir işlem olduğu iddia edilmiştir.

11 Şubat 1999 tarih ve 4729 sayılı T.C. Ticaret Sicili Gazetesi'nde yayımlandığı üzere, Semih Saraçoğlu ve Selçuk Saraçoğlu, atacakları münferid imza ile Sesa Dış Ticaret Limited Şirketi'ni temsile yetkili kılınmışlardır. Sesa Ltd. Ş. müdürlerinden Semih Saraçoğlu aynı zamanda, adı geçen Münhasır Distribütörlük Anlaşması ve Ticari Marka Lisans Anlaşması'nın tarafı olan Sesa Dış Ticaret – Semih Saraçoğlu şahıs firmasının sahibi konumundadır.

Türk Ticaret Kanunu açısından iki ayrı tüzel kişiliği haiz olan Sesa Dış Ticaret-Semih Saraçoğlu şahıs firması ile Sesa Dış Ticaret Ltd. Ş.'nin, aynı karar organı tarafından yönlendirildiği görülmektedir. Bunun yanı sıra, soruşturma döneminde yapılan incelemeler neticesinde, T.C. İstanbul Ticaret Siciline 310587/258169 numara ile kayıtlı Sesa Dış Ticaret Ltd. Ş. ile 257932/205504 numara ile kayıtlı Sesa Dış Ticaret - Semih Saraçoğlu firmalarının aynı adreste faaliyetlerini sürdürdükleri tespit edilmiştir.

Diğer yandan, Charme Lunettes S.R.L. firması vekili Av. Ahmet Habiboğlu tarafından çekilen ihtarnamede "ilgili markaların Türkiye'ye ithal, dağıtım ve temsil yetkilerini 16.12.1994 tarihli Distribütörlük Anlaşması ile Ortaklar Caddesi, Aslı Apt. 20/6 Mecidiyeköy-İstanbul Türkiye adresinde mukim SESA SEMİH SARAÇOĞLU MÜESSESESİ ve SESA DIŞ TİCARET LTD. ŞTİ.'ne vermiş ve bu kişiler Türkiye'de Müvekkil şirketin sahibi olduğu ürünlerin yasal olarak TEK SATICI'sı olma hakkını kazanmışlardır." ifadesine yer verilmiş; dolayısıyla yazılı distribütörlük anlaşması ile ticari marka lisans anlaşmasının Sesa Dış Ticaret-Semih Saraçoğlu firmasıyla imzalanmış olmasına rağmen, tek satıcılık hakkının şahıs firması yanında Sesa Ltd. Ş.'ne de tanındığı ifade edilerek iki firma arasındaki bağ, Charme Lunettes tarafından da ortaya konmuştur.

Yine, “Police”, “Sting” ve “Vogart” marka gözlüklere ait garanti belgelerinde, ithalatçı firma olarak Sesa Ltd. Ş.’nin yer aldığı ve firma yetkilisi olarak Semih Saraçoğlu’nun imzasının bulunduğu hususu da yukarıdaki açıklamalarla birlikte dikkate alındığında bu iki tüzel kişiliğin Rekabet Kanunu açısından tek bir teşebbüs olarak değerlendirilmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Yukarıdaki bilgiler ışığında, Rekabet Kurumu’nun işleminin tarafının yanlış olduğuna dair iddianın, Türk Ticaret Kanunu açısından değil, Rekabet Kanunu açısından değerlendirilmesi gerektiği; bu açıdan bakıldığında ve tarafların gerçek iradeleri göz önünde tutulduğunda İtalyan firması ile Sesa Ltd. Ş. arasında sözlü bir anlaşmanın kurulduğu ve yazılı anlaşmanın ise Sesa Ltd. Ş.’nin karar alma yetkisini haiz ortağı Semih Saraçoğlu tarafından imzalandığı, gerek sözlü gerek yazılı anlaşmanın tarafı olarak Sesa Ltd. Ş.’nin kabul edilmesi gerektiği ve bunun sonucu olarak da aleyhine soruşturma yapılan Sesa Ltd. Ş.’nin husumete yönelik savunmasının yerinde olmadığı sonucuna varılmıştır.

I.2. Savunma Hakkının Kısıtlanmasına İlişkin Savunma ve Değerlendirilmesi

Klasik anlamda savunma hakkının kullanılabilmesi için şikayet veya iddiaya bağlı resmi veya yarı resmi makam veya Kurum’un tespitleri yanında şikayet ve iddia sahiplerinin argümanlarının ne olduğunun da bilinmesinin, taraflara fotokopilerinin verilmesinin önem arz ettiği, mevcut isnatların mutlaka somut piyasa ve pazar analizine de yer verir biçimde ve özellikle özelde ilgili ürün, genelde de mevcut ürünün veya ikame ürünlerin yasal veya gayri yasal yollarla ithal şartlarını da gözönüne alarak yazılı ve sözlü savunma aşamasında açıklığa kavuşturulması gerekirken bunlara uyulmadığı ve savunma hakkının kısıtlandığı iddia edilmiştir.

Rekabet Kanunu’nun 43. maddesinin 2. fıkrasında hükme bağlandığı üzere; taraflara bildirim yazısı ile birlikte, iddiaların türü ve niteliği hakkında ayrıntılı bilgi gönderilmiştir. Soruşturma Heyeti, İstanbul’da yapılan yerinde inceleme sırasında taraflarla, piyasada faaliyet gösteren diğer firmalarla görüşmeler yapmış; elde ettiği somut bilgileri, teorik bir alt yapı süzgecinden geçirerek rekabet mevzuatı açısından değerlendirmiştir.

Piyasa, taraflar ve şikayet ile ilgili olarak incelemeler yapılmış; bu incelemeler neticesinde elde edilen bilgi ve belgeler değerlendirilmiştir. Bu inceleme sürecinde, Rekabet Kanunu kapsamına girmeyen, haksız rekabet, markalar mevzuatı ve benzeri alanlarda da araştırmalar yapılmış, elde edilen tüm bulgular dikkate alınmıştır. İlgili ürün ve coğrafi pazar incelenmiş; ürünlerin yasal ve gayri yasal yollarla ithal şartları göz önüne alınmış ve ithalatla ilgili olarak herhangi bir hukuka aykırı durum tespit edilememiştir. Yasal olmayan ithalata yönelik olarak halen ticaret mahkemelerinde devam eden davalar olması sebebiyle, haksız rekabet hususunda, kesin yargıya varacak bir görüş bildirmenin doğru olmadığı düşünülmektedir.

Diğer yandan soruşturma raporunda konu edilen bir çok belge, halihazırda devam eden mahkeme dosyalarından temin edilmiştir. Bu argümanların tamamı ilgili

teşebbüste de olan argümanlardır. Soruşturma Heyeti'nin bu konuda savunma hakkını kısıtlamaya yönelik bir davranışının olmadığı sonucuna varılmıştır.

I.3. Haksız Rekabete İlişkin Savunma ve Değerlendirilmesi

Rekabet Kurumu'na şikayette bulunan, başta Hekim Optik Ltd. Ş. olmak üzere üçüncü şahısların bu ürünleri Türkiye'ye ithal etmeleri ve tüketicilere ulaştırmalarının, bu ithalatın büyük oranının 1918 sayılı Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanun kapsamında soruşturmaya tabi tutulmasının, tek satıcının yarattığı imaj, tanınmışlık ve pazardan "emeksiz" olarak yararlanma anlamına geldiği; davalıların tek satıcının büyük emekler, büyük yatırımlar ve büyük harcamalar yaparak tanıttığı imajdan istifade ettiği, bunun da rekabet hukukundaki emek ilkesine aykırı olduğu, davalıların bu ürünleri marka lisansı hakkı olan ve tek satıcı durumundaki Sesa Dış Ticaret – Semih Saraçoğlu'nun iradesi dışında, onun tekel hakkına aykırı biçimde getirmesinin, az bir emek ve sermaye ile bu pazardan yararlanmasının, tek satıcının emeğini sömürmesinin ve tüm bunların sonunda fiyat kırarak mal satması anlamına geldiği ve bu açıdan hukuken korunması mümkün olmayan bir haksız rekabet oluşturduğu iddia edilmiştir.

Yukarıda da açıklandığı üzere, marka sahibince veya onun izni ile Türkiye'de piyasaya sunulan bir ürünün, daha sonra yasal yollarla üçüncü kişilerce ithal edilerek ülke içinde yeniden piyasaya sunulmasının marka sahibi veya tek satıcı tarafından engellenmesi 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun hükümlerine aykırı düşen bir eylemdir. Marka sahibi ya da ülkedeki yetkili satıcısı, malın piyasaya sürülmesinden sonra, üçüncü kişiler tarafından değiştirilerek veya kötüleştirilerek ticari amaçlı kullanılması durumunda, bunu önleme yetkisini 556 sayılı Markaların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ve Türk Ticaret Kanunu'nun haksız rekabete ilişkin hükümleri uyarınca elde etmektedir. Bu yetki haricinde, 4054 sayılı Kanun uyarınca marka sahibinin ya da tek satıcının, paralel ithalatı önleme yetkisi bulunmamaktadır.

Tek satıcının gerek imaj yaratmak gerekse ticari kazanç amacıyla yaptığı yatırım ve harcamalar, tek satıcı ile marka sahibi arasındaki ticari ilişki neticesinde gerçekleştirilen, tek satıcının marka sahibi ile yapmış olduğu anlaşma doğrultusunda katlandığı maliyettir. Tek satıcının böyle bir maliyet altına girmesi, tek satıcıya, ürünün başka firmalarca ithalatını yasaklayacak derecede tasarrufta bulunma hakkını tanımamaktadır. Tek satıcının, tüketicinin, aynı ürünü paralel ithalat yoluyla ülkeye getirmiş bir başka satıcıdan almasını, diğer bir deyişle aynı ürünü pazarlamak isteyen bir satıcının pazara girişini engelleme yetkisi bulunmamaktadır.

I.4. İthalatın Yasal Yollarla Yapılmadığına İlişkin Savunma ve Değerlendirilmesi

Şikayetçilerin göstermelik ithalat işlemleri haricinde bu ürünleri yasal olmayan yollardan ülkeye getirdikleri, bu kişilerin 200 adet gözlüğü yasal yollardan ithal ettiği, bunun yanında ithal edilen 3000 adet gözlük kılıfının içine neler konacağına belli olmadığı belirtilmiştir.

Cüz'i miktarda yasal ithalat yaparak çoğunluk yasal yollardan getirilmeyen ürünlerin satışa sunulmasının, Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun ve garanti kapsamında hiçbir güvencenin verilmemesinin, daha da önemlisi bu güvencenin sonuçlarının tek satıcı üzerinde doğmasının, örneğin gözlüğü bozulan veya zarar gören kimsenin tek satıcı, onun alt bayileri ve servislerini muhatap almasını, paralel ithalatı gerçekleştiren kimselerin başta Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un gerekleri olmak üzere hiçbir lazimeye uymamalarının, böylece tek satıcının büyük harcamalar ve emek neticesinde oluşturduğu imajdan yararlanmalarının haksız rekabet oluşturduğu, rekabetin bozulması kapsamında değerlendirilmesi gerektiği iddia edilmiştir.

Yasal olmayan yollarla yurda getirilen mallar için TTK'nin haksız rekabete ilişkin ve 556 sayılı KHK'nin hükümlerine dayalı yasal hakların kullanılması mümkündür. İthalatçı firmaların ithal ettikleri mallar için garanti belgesi düzenlemeleri; bakım, onarım ve kullanılmasına ait tanıtma ve kullanım kılavuzlarının hazırlanması ise 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun ve bu Kanuna dayanarak çıkarılan TRKGM-95/116-117 sayılı Garanti Belgesi ile Tanıtma ve Kullanma Kılavuzunun Uygulama Esaslarına Dair Tebliğ çerçevesinde düzenlenmiştir.

Bu düzenlemelerle getirilen zorunluluklara uyulmaması neticesinde, ilgili Kanun hükümleri uygulanarak gereği, ilgili kurumlarca yerine getirilecektir.

I.5. Pazara İlişkin Savunma ve Değerlendirilmesi

Markalı güneş gözlükleri pazarının monopol ve oligopol bir pazar olmadığı, rakip teşebbüslerin çok olduğu, dünyaca ünlü bir çok markayı taşıyan gözlüklerin kıyasıya rekabet ettiği (Ray-Ban, Armani, Gucci, Versace, Safilo gibi), şikayetçilerin marka içi rekabet yerine iyi niyetli bir tacirin bakış açısı ile markalar arası rekabete girebileceği geniş bir hareket alanı ve tercih yelpazesinin olduğu, dolayısıyla Kurum'un ilgili ürün pazarı değerlendirmesinde bunu göz önünde bulundurmamasının ve Lisans Sözleşmesi ile Tek Satıcılık Sözleşmesi'ni değerlendirirken somut pazar araştırması yapmadan rekabetin kısıtlandığı sonucuna varmasının gerçekçi bir değerlendirme olmadığı savunulmuştur.

Paralel ithalat, bir ürün pazarındaki malların tamamı ile değil; belirli bir marka ile ilgili kavramdır. Dolayısıyla markalar arası rekabetin kıyasıya yaşandığı bir piyasada dahi marka içi rekabetin sınırlandırılması söz konusu olabilir.

I.6. İlgili Ürün Pazarı ve Rekabete İlişkin Savunma ve Değerlendirilmesi

Sözleşmelerde ve açılan davalarda amaçlananın, mükemmel ve Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'a uygun bir satış mekanizması kurmak, dağıtıcılara ve tüketicilere zamanında ve makul bir fiyatla ürün temin etmek olduğu, serbest piyasa ekonomisi esasları içinde böyle bir amaç ve bunu pratiğe döken şartlar, ilgili ürün pazarında, fazlasıyla çeşitlilik ve markalar arasında yoğun rekabet olduğu dikkate alındığında, ayrıca yatay bir anlaşma ve uyumlu eylemin yaşanmadığı ilgili coğrafi

pazar ve ürün pazarında rekabet düzenini bozucu kabul edilemeyeceği iddia edilmiştir.

Halen sürmekte olan davalarla ilgili herhangi bir yorum yapılması söz konusu değildir.

Rekabetin yalnızca markalar arasında tesis edileceği varsayılarak, marka içi rekabetin göz ardı edilmesi mümkün değildir. Paralel ithalatın engellenmesinin Rekabet hukuku yönünden pazara giriş engeli olarak kabul edilebileceği dikkate alındığında; tek satıcılık ve lisans hakları ile elde edilmiş olan haklar, Türkiye’de piyasaya sürülmüş malın aynısının başka bir kanaldan tedarik edilip ithal edildikten sonra yeniden satışının engellenmesine yönelik olarak kullanılamaz.

I.7. Yargıtay Kararlarına İlişkin Savunma ve Değerlendirilmesi

T. Ticaret Kanunu ve Borçlar Kanunu yönünden incelendiğinde tek satıcının, üçüncü kişilere karşı haksız rekabet veya haksız fiil hükümlerinden hareketle dava açabileceği iddia edilerek Prof. Dr. Haluk Tandoğan’ın “...yapımcı tek satıcılar ile yaptığı sözleşmelere öteki tek satıcıların bölgelerinde satış yapmama ve müşterilerine de yaptırmama yükümlülüğü koydurmuşsa, tek satıcı kendi bölgesinde satış yapan öteki satıcılara veya onların müşterilerine karşı B.K. M41 f.2’ye veya şartları varsa TTK’nın haksız rekabete ilişkin hükümlerine (TTK. M.56 vd.) dayanarak da istemde bulunabilir” şeklindeki görüşüne yer verilmiştir.

Yargıtay, paralel ithalat kavramını açıkça tartıştığı yakın tarihli kararlarında, savunmanın aksine paralel ithalatın yasaklanamayacağı görüşündedir.

Yargıtay 11.Hukuk Dairesi’nin, 14.6.1999 tarih ve 1999/3243 Esas sayılı kararında özetle;

- Tek satıcılık sözleşmesinde kural olarak edimlerin ve yükümlülüklerin bu sözleşmenin tarafları (yapımcı-tek satıcı) arasında doğacağı,

- Tek satıcının tekel hakkının sözleşmede taraf olmayan 3. kişilere karşı haksız rekabet yoluyla korunmasının kural olarak mümkün olmayacağı; tek satıcının reklam yaparak pazar sağlamanın, servis hizmeti vermesinin hukuksal durumu değiştirmeyeceği,

- Marka sahibi tarafından veya onun izni ile bir başkasınca markayı taşıyan malların piyasaya sunulmasından sonra marka sahibinin, markanın bu mallarla ilgili olarak kullanımını yasaklayamayacağı,

- Markalı malların Türkiye’de piyasaya sunulmasından sonra marka sahibinin, bu malların yurt dışına satışından sonra, bunların üçüncü kişiler tarafından yurt dışından satın alınarak Türkiye’ye ithaline (“paralel import”) engel olamayacağı

ifade edilmiştir. Aynı görüş Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin 12.03.1999 tarih ve 1998/7996 Esas sayılı dosyaya ilişkin kararında da tekrarlanmıştır.

I.8. Markalar Mevzuatına İlişkin Savunma ve Değerlendirilmesi

Lisans sözleşmesi gereği mezkur markaların 556 sayılı Markaların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin (MarkKHK) sağladığı korumanın da kapsamında olduğu; üçüncü bir kişi tarafından marka hakkına tecavüz edilmesi durumunda, inhisari lisansa sahip olan kişinin MarkKHK'nın 73. maddesi uyarınca, marka sahibinin açabileceği davaları kendi adına açabileceği, buna göre MarkKHK'nın 9/II (a) ve 61 (c) hükmü uyarınca tek satıcının, dağıtım konusunda inhisar hakkına sahip olduğu ürünlere vaki tecavüzü engelleyebileceği gibi bu tür ürünlerin ithali veya ihracına da engel olabileceği; bir markanın kapsadığı ürünün imali ve satışı konusunda sahibine inhisar hakkı verdiği; marka hakkı sahibinin ilgili ürünü istediği gibi imal edip satabileceği ve kendi izni olmadan başkalarının bu ürünü imal edip satmasını engelleyebileceği iddia edilmiştir.

556 sayılı Markaların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un amaç ve kapsamı farklıdır. 556 sayılı KHK'nin 1. maddesinde kararnamenin amacı, "...bu Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine uygun olarak tescil edilen markaların korunmasını sağlamaktır." şeklinde ifade edilmiştir. Bu maddeden de açıkça anlaşılacağı üzere, KHK, doğrudan markaları korumakta, mal ve hizmet piyasalarına yönelik rekabete ilişkin bir düzenleme getirmemektedir. Bu konudaki düzenlemeler 4054 sayılı Kanun ile getirilmiştir.

Yukarıda yer verilen genel açıklamaların haricinde, yargıya intikal etmiş olan davalar hakkında bir değerlendirme yapılması mümkün değildir.

J- GEREKÇE VE HUKUKİ DAYANAĞI

Soruşturma Heyeti hazırladığı raporda, De Rigo S.p.A. ile Sesa Dış Tic. Ltd. Ş. arasında paralel ithalatı engelleme amacı taşıyan sözlü bir anlaşmanın var olduğunu iddia etmiştir. Raporda,

- Charme Lunettes adına yaklaşık üç bin tane gözlük satıcısına noter kanalıyla çekilen ihtarnamelerde yer alan "*Müvekkil Şirket ve Türkiye Tek Satıcısının muvafakatı olmadan alt bayiler olarak Türkiye dışına hiçbir şekilde mal satamazlar. Alt Bayii veya üçüncü kişiler Müvekkil Şirketin ve Türkiye Tek Satıcısının izni olmadan herhangi bir ülkeden Müvekkile ait markaları içeren malları Türkiye'ye ithal edemezler. Aksi hareket edenlere karşı Yasal ve Hukuki işlemler yapılacaktır.*" şeklindeki ifadenin; taraflar arasında Sesa'nın Türkiye'de tek satıcılık durumunun ona münhasır distribütörlük anlaşması ile verilmiş olan tekel hakkını mutlak toplaksal koruma sağlayacak şekilde uygulama amacını ortaya koyduğu,

- Aynı şekilde, Sesa adına açılan davaların dilekçelerinde, Kadıköy 17. Noterliği kanalıyla Sesa tarafından çekilmiş olan ihtarnameler ileri sürüldüğü ve

“bu şahıslara ihtarnameler 17.12.1996 tarihinde Tebliğ edilmesine rağmen fiilerinden vazgeçmemişlerdir” ifadeleriyle Sesa'nın da bu anlayışa ortak olduğu görüldüğü,

- Tarafların bu şekilde ifade ettikleri, paralel ithalatı engelleme suretiyle rekabetin ortadan kaldırılmasını sağlama şeklindeki amaçlarının; 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. Maddesinin *“Belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan.... teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri hukuka aykırı ve yasaktır.”* şeklindeki hükmü gereği yasaklandığı,

- Rekabeti engelleyici, bozucu veya kısıtlayıcı davranışların engellenmesi amacını taşıyan 4054 sayılı Kanun'un yaklaşımı doğrultusunda söz konusu ihtarname ve davalarda geçen ifadelerin açıkça rekabeti engelleme amacını taşıyan sözlü bir anlaşmanın varlığının kabul edilmesi gerektiği sonucuna ulaşıldığı,

- Söz konusu anlaşmanın amacının rekabeti engellemek olduğunun tespit edilmesi nedeniyle, ilgili ürün piyasasında pazar araştırması yapılması suretiyle anlaşmanın sonuçlarının veya etkisinin incelenmesine gerek görülmediği,

- Zira, rekabet hukuku açısından böyle bir amacın tespit edilmesinin yeterli olduğu, daha fazla incelemeye veya piyasa analizi yapmaya gerek bulunmadığı

belirtilmiştir.

Savunmalara ilişkin olarak yapılan değerlendirmelerde de bahsedildiği üzere, De Rigo S.p.A. ile Sesa Ltd. Ş. arasında yazılı bir distribütörlük anlaşması olmamasına karşın, sözlü bir anlaşma mevcuttur. İhtarnamelerde geçen *“Müvekkil şirketin Dierre S.R.L. şirketine verdiği yetki neticesi bu şirket ilgili markaların Türkiye'ye ithal, dağıtım ve temsil yetkilerini 16.12.1994 tarihli Distribütörlük Anlaşması ile Ortaklar Caddesi, Aslı Apt. 20/6 Mecidiyeköy – İstanbul Türkiye adresinde mukim SESA SEMİH SARAÇOĞLU MÜSSESESİ VE SESA DIŞ TİCARET LTD. ŞTİ.'ne vermiş ve bu kişiler Türkiye'de müvekkil şirketin sahibi olduğu ürünlerin yasal olarak TEK SATICISI olma hakkını kazanmışlardır.”* ifadesi, garanti belgelerinin Sesa Ltd. Ş. tarafından düzenlenmesi bu ilişkiyi doğrular nitelikte bulunmuştur. Ancak, Kurul'ca yapılan değerlendirmede; ihtarnamelerde geçen ifadelerin, gözlük satıcılarını yasal olmayan yollarla yapılan ithalata karşı uyarma amacını taşıdığı kanaatine ulaşılmıştır. İhtarnamelerde de açıkça görülebileceği gibi bu belgelerde yer verilen ifadeler, marka sahibi veya yetkili satıcısının bu husustan doğan haklarını Borçlar Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu çerçevesinde arayacağına ilişkin olarak gözlük satıcılarını bilgilendirme amacına yöneliktir. Dolayısıyla, Sesa Ltd. Ş. ile De Rigo S.p.A. arasında varlığı kabul edilen sözlü anlaşmanın, ihtarnamelere ve dava dilekçelerine yansıyan ifadelere dayanarak, rekabete aykırı olduğu iddiasının yerinde olmadığı kanaatine ulaşılmıştır.

Ancak Rekabet Kurulu, yasalara uygun yapılan ithalatın engellenmesinin rekabet mevzuatına aykırılık teşkil edeceğine, diğer bir deyişle paralel ithalatın engellenemeyeceğine ilişkin olarak açıklama yapma gereği görmüştür.

Paralel ithalatı engellemeye yönelik girişimler, rakip teşebbüslerin piyasaya girişinin engellenmesine, faaliyetlerinin zorlaştırılmasına neden olacaktır. 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin (d) bendi, rakip teşebbüslerin faaliyetlerinin zorlaştırılması, kısıtlanması veya piyasada faaliyet gösteren teşebbüslerin boykot ya da diğer davranışlarla piyasaya çıkartılması yahut piyasaya yeni gireceklerin engellenmesi suretiyle doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmaları, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemlerini yasaklamaktadır. Yine Kanun'un 6. maddesinin (a) bendi de bir veya birden fazla teşebbüsün ülkenin bütününde ya da bir bölümünde bir mal veya hizmet piyasasındaki hakim durumunu, ticari faaliyet alanına başka bir teşebbüsün girmesine doğrudan veya dolaylı olarak engel olunması ya da rakiplerin piyasadaki faaliyetlerinin zorlaştırılmasını amaçlayan eylemlerde bulunmak suretiyle tek başına yahut başkaları ile yapacağı anlaşmalar ya da birlikte davranışlar ile kötüye kullanılmasını yasaklamaktadır. Dolayısıyla, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4(d) ve 6(a) maddeleri ve Kanun'un genel amacı doğrultusunda Türkiye'de markası tescil edilmiş bir malın, marka sahibi ya da yetkili satıcısı tarafından Türkiye'de piyasaya sunulmasını müteakip, üçüncü kişilerce yasal prosedüre uygun olarak ithal edilmesine, yani paralel ithalat yapılmasına engel olunamaz.

Sonuç olarak, somut olayda hakkında soruşturma yapılan Sesa Ltd. Ş. ile De Rigo S.p.A. arasında distribütörlük ilişkisinin varlığı kabul edilmekle birlikte bir takım belgelerdeki ifadelere dayanılarak bu anlaşmanın paralel ithalatı engelleyici hüküm içerdiği iddiasına katılmamış ve dolayısıyla 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun hükümlerine aykırı bir eylem bulunmadığından anılan teşebbüse Rekabet Kanunu'ndaki cezai yaptırımların uygulanmasına gerek görülmemiştir. Yine, Sesa Dış Ticaret - Semih Saraçoğlu firması ile Charme Lunettes S.R.L. arasında imzalanmış olan distribütörlük anlaşmasının 5.1.ii. maddesinin taraflarca daha sonra imzalanan ticari marka lisans anlaşması hükümleri doğrultusunda uygulamadan kaldırıldığı gözetildiğinde bu maddeye yönelik olarak da bir işlem yapılmasına gerek görülmemiştir.

K- SONUÇ

1. - Türkiye'de markası tescil edilmiş bir malın, marka sahibi ya da yetkili satıcısı tarafından Türkiye'de piyasaya sunulmasını müteakip, üçüncü kişilerce yasal prosedüre uygun olarak ithal edilmesine (paralel ithalat) engel olunamayacağına,

- Türkiye'de piyasaya sunulmuş olan markalı bir malın yasal olmayan bir şekilde üçüncü kişilerce yurda sokulması halinde marka sahibinin veya yetkili satıcının (gerek Türk Ticaret Kanunu gerekse diğer kanunlar çerçevesinde) yasal haklarını

kullanmasının paralel ithalatın engellenmesi ve dolayısıyla rekabet ihlali olarak değerlendirilemeyeceğine, OYBİRLİĞİ ile,

2. - Sesa Dış Ticaret - Semih Saraçoğlu ve Charme Lunnette S.R.L. tarafından çekilen ihtarnamelerin, marka sahibinin 556 sayılı Markaların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'den doğan haklarını korumak ve markayı taşıyan malın yasalara aykırı bir şekilde piyasaya sunumunu engellemek amacını taşıdıklarına, paralel ithalatın engellenmesi kastının bulunmadığına ve Sesa Dış Ticaret Ltd. Ş. İle De Rigo S.p.A. arasında rekabeti engelleme amacı taşıyan sözlü bir anlaşmanın varlığına ilişkin yeterli bilgi ve belgenin elde edilemediğine,

- Sonuç olarak 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun hükümlerine aykırı bir eylem bulunmadığından aynı Kanununun 16. maddesi gereği herhangi bir para cezasının uygulanmasına gerek olmadığına, OYÇOKLUĞU ile

Danıştay yolu açık olmak üzere karar verilmiştir.